

PROMOTION DE LA MÉDAILLE a.s.b.l.

PROMOTIE VAN DE MEDAILLE v.z.w.

12ième année n° 1 hiver 2008

12de jaargang n° 1 winter 2008

2008/ 1-34

FLASH MEDAILLES

INHOUD - CONTENU

	Blz./Page
Le mot du Président..... <i>par M. L. Dupont</i>	1
Woord van de Voorzitter..... <i>door M. L. Dupont</i>	2
Varia.....	3
In Memoriam Willem VIS	4
Emiel JOOS, apotheker te Antwerpen..... <i>door Leopold Verbist</i>	7
Le réplique en terre cuite d'une médaille qui vit depuis 70 ans	<i>par Marc Bar</i> 13
Jules DESTRÉE door de ogen van Armand BONNETAIN	<i>door Luc Vandamme</i> 15
Tentoonstelling Erfgoeddag	30

Le Mot du Président

L'exposition 'Belgische Medailles belges 2005-2006' a enfin eu lieu du 21/12/07 au 09/02/08 à la Seigneurie d'Anhaive à Jambes. Tous nos membres avaient reçu l'invitation au vernissage du 21/12/07 sur laquelle toutes indications nécessaires étaient indiquées.

Il y avait un public fort nombreux et intéressé. Après les mots de bienvenue et de remerciements d'usage, le drink de l'amitié a été offert par le Syndicat d'Initiative de Jambes.

Il y a eu trois expositions simultanées:

- 'La Petite Histoire Métallique de Jambes' avec catalogue illustré
- 'La Médaille belge 2005-2006' également avec catalogue illustré

- 'Les médailles du médailleur Aglane', collection mise à disposition par notre membre Firmin De Smet, exposée avec amour et brio. La fille de l'auteur nous a fait l'honneur d'assister à la manifestation.

La Seigneurie d'Anhaive est un réel écrin pour ce genre d'expositions et nous sommes reconnaissants aux organisateurs de leur accueil.

L'intérêt des médias locaux a été très positif. Un article important a paru dans le journal 'Vers l'avenir' du 14 janvier 2008. Jacques Toussaint, Président du Centre Archéologique d'Art et d'Histoire de Jambes, a été interviewé par la radio locale et le périodique d'information du Syndicat d'Initiative de Jambes, reprenant un article et une photo, a été distribué à plus de 9000 exemplaires (n° 59 – 14e année – 4e trimestre 2007).

Le volet néerlandophone de notre exposition est toujours prévu au printemps prochain !

La prochaine réunion importante est l'**assemblée générale** prévue en mai ou début juin 2008, où nous espérons vous rencontrer fort nombreux.

Het woord van de Voorzitter

Eindelijk heeft de tentoonstelling 'Belgische Medailles belges 2005-2006' plaats gehad van 21/12/2007 t/m 09/02/2008 in de Seigneurie d'Anhaive te Jambes. Onze leden hebben een uitnodiging ontvangen voor de vooropening op 21 december 2007 waarop alle nuttige inlichtingen vermeld werden.

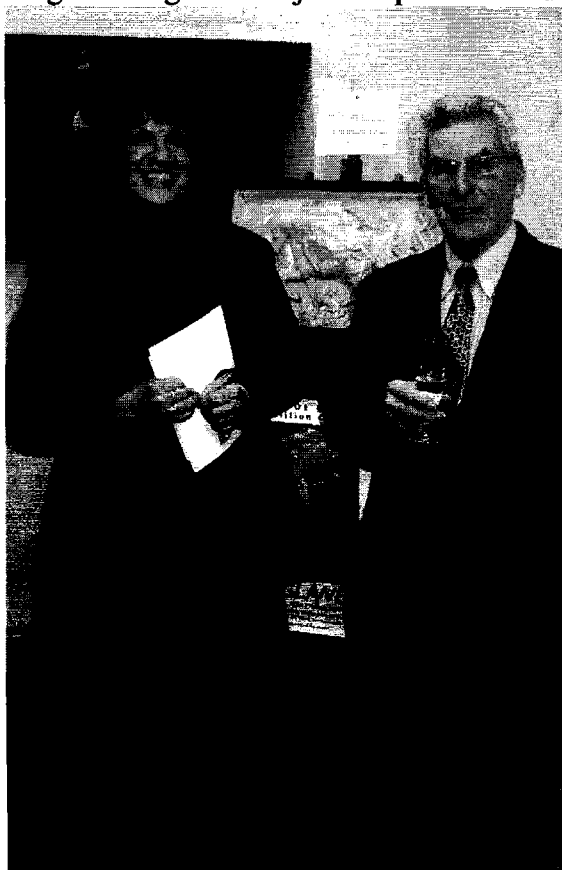
Een talrijk en zeer geïnteresseerd publiek was aanwezig. Na de gebruikelijke toespraken werd een drink aangeboden door het Syndicat d'Initiative de Jambes.

Er waren drie verschillende tentoonstellingen:

- 'La Petite Histoire Métallique de Jambes', waarvan ook een geïllus-treerde catalogus verscheen.
- 'De Belgische Medailles belges 2005-2006' eveneens met catalogus
- 'De medailles van Aglane', ons lid Firmin De Smet toonde er zijn persoonlijke en op één na, alle medailles van de auteur. De dochter van Aglane verraste ons met haar aanwezigheid.

De Seigneurie d'Anhaive is een prachtige locatie voor dergelijke gelegenheden en wij zijn de organisatoren dan ook zeer dankbaar voor hun gastvrijheid.

De interesse van de plaatselijke media was heel positief. Een belangrijk artikel verscheen in de krant 'l'Avenir' van 14 januari 2008, Jacques Toussaint, Voorzitter van het 'Centre Archéologique d'Art et d'Histoire de Jambes'

kreeg een interview op een lokale radiozender en in het tijdschrift 'Côté Jambes', uitgegeven door het Syndicat d'Initiative de Jambes en verdeeld op meer dan 9000 exemplaren (n°. 59 – 14e année – 4e trimestre 2007).

Nu willen wij in de lente onze tentoonstelling in het Nederlandstalig landsgedeelte, laten plaatsvinden.

De volgende geplande bijeenkomst zal **onze algemene vergadering** zijn, waarschijnlijk in mei of begin juni 2008.

Wij hopen u talrijk te zullen ontmoeten.

M.-L. Dupont.
Président/ Voorzitter.

Varia

- Le catalogue de l'exposition 'Belgische Medailles belges 2005-2006' est a obtenir à € 8

De catalogus 'Belgische Medailles belges 2005-2006' is te koop voor de prijs van € 8

- **Fidem**

Nous proposons de faire un achat collectif du catalogue de l'exposition de médailles lors du Congrès Fidem XXX 2007 à Colorado Springs. Si vous êtes intéressé, veuillez contacter le vice-délégué, Monsieur Willy Faes, le prix est à communiquer.

Wij stellen voor een gezamenlijke bestelling over te maken voor de aankoop van de catalogus van de tentoonstelling ter gelegenheid van het Fidem XXX Congres 2007 in Colorado Springs. Indien interesse, gelieve de viceafgevaardigde, de heer Willy Faes, te contacteren. De prijs wordt nog meegedeeld.

- Si vous désirez faire paraître des informations, des articles, etc..., veuillez faire parvenir les textes prêts à la publication à notre rédacteur.

Indien u informatie, artikels, enz... wenst te laten verschijnen, gelieve de publiceerklare teksten te bezorgen aan onze redacteur.

<p>Prochain numéro été avril 2008 Volgend nummer lente april 2008</p>

Textes doivent être en ma possession **avant fin mars 2008**.
Teksten dienen in mijn bezit te zijn **vóór eind maart 2008**.

IN MEMORIAM

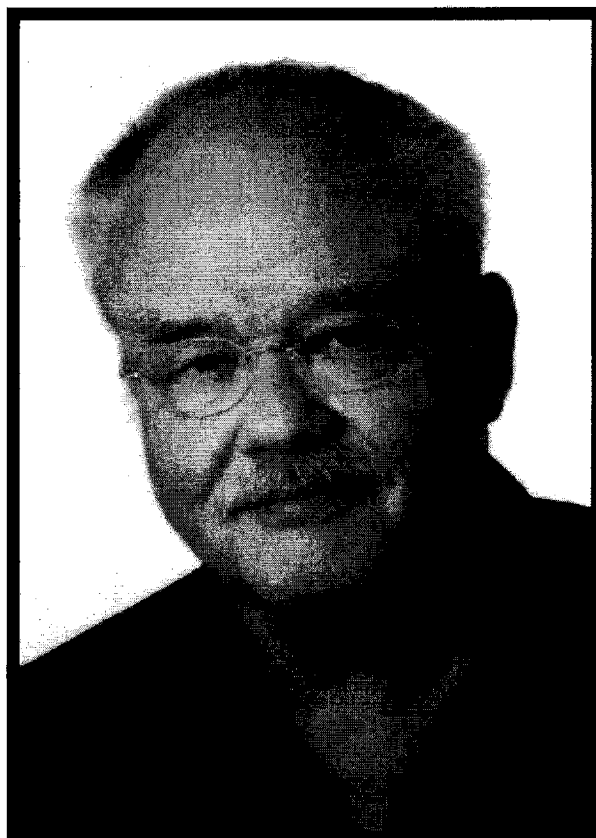
Medailleur en ontwerper

Willem VIS

overleden

Op 13 juni 2007 overleed Willem Vis. Hij behoorde in Nederland tot één van de allerbeste ontwerpers en medailleurs.

Willem Vis werd geboren te Leiden op 29 februari 1936. Zijn opleiding volgde hij aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten en de Vrije Academie, beide te Den Haag. Van 1957 tot 1971 had hij de artistieke leiding bij de Koninklijke Begeer te Voorschoten. Sinds 1971 tot bij zijn overlijden was hij zelfstandig medailleur. In 1982 werd hij tevens directeur van de Vrije Academie te Voorschoten en die te Leidschendam en vervulde hij een deeltijdbetrekking in het Middelbaar Beroeps Onderwijs.

Sinds 1960 ontwierp hij beroepsmatig penningen en munten. Zijn eerste penning was voor de Floriade. Tot zijn vele opdrachtgevers behoorden onder andere De Koninklijke Nederlandse Munt, Koninklijk Begeer, Philips, Organon, Landbouw Universiteit Wageningen, het Nederlandse Rode Kruis, de Nederlandse Spoorwegen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Jacques Schulman Numismatiek te Amsterdam, E.D.J. van Roekel B.V., het Ministerie van Buitenlandse Zaken, MDM Münzhandelsgesellschaft GmbH, Deutsche Münze, de Franse firma Trésor du Patrimoine, de Engelse firma's Spink Modern Collections, de firma Westminster Collections, de Duitse firma B.H. Mayer en de firma GoldQuest International uit Bangkok.

Daarnaast ontwierp Willem Vis munten en penningen geslagen door diverse internationale munthuizen waaronder de Singapore Mint, de British Royal Mint, de Berlijnse Munt, de Portugese Staatsmunt, de Koninklijke Munt van België, de Munt van Boedapest en de Monnaie de Paris. Ook was hij de ontwerper van diverse ECU's voor Portugal en Nederland. In opdracht van de Nederlandse Munt ontwierp hij een uitgebreide serie eurovoorlopers voor de verzamelmarkt.

De medailleur nam – mede als lid van de FIDEM – deel aan vele tentoonstellingen onder andere in Keulen, Parijs, Helsinki, Praag, Bratislava, Boedapest, Lissabon, Schoten (België), Stockholm, Colorado Springs, Londen, Weimar en in diverse Nederlandse steden. Zijn werk werd aangekocht door particulieren en door musea, zoals de Koninklijke

Penningkabinet te Leiden. In 1992 werd hij aangenomen als Fellow of the British Society of Numismatic Artists and Designers (SNAD).

Willem Vis heeft een reeks van muntseries ontworpen in opdracht van de British Royal Mint, bijvoorbeeld ter gelegenheid van de 50ste viering van de overwinning en het einde van de Tweede Wereldoorlog. De viering van het 40ste regeringsjaar van koningin Elizabeth II alsmede voor haar 70ste verjaardag. Andere waren gewijd aan het WWF en 'The History of the Royal Navy'.

In 1991 vervaardigde hij het portret van koningin Beatrix voor de vijftig guldenmunt. Een gelijksoortige opdracht ontving hij in 1995 voor de vervaardiging van de portretten van zowel de koningin als Hugo de Groot op de tien guldenmunt. In 1994 ontwierp hij de tien guldenmunt ter herdenking van het 50-jarig bestaan van BeNeLux en de officiële herdenkingspenning '50 jaar vrijheid' waarop het portret van koningin Wilhelmina is afgebeeld. Verder de herdenkingspenning ter gelegenheid van het diamanten huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard op 7 januari 1997, welke in nauwe samenwerking met en met toestemming van Paleis Soestdijk vorm kreeg.

Op uitnodiging van de Portugese Staatsmunt leidde hij in 1996 een vijfdaagse workshop. Hierbij onderrichtte hij een aantal prominente munt- en penningontwerpers in zijn werkmethode en opvattingen op muntgebied. Naar aanleiding van de 70ste verjaardag van koningin Fabiola en de vijfde herdenking van de sterfdag van koning Boudewijn ontwierp hij in opdracht van de Koninklijke Belgische Munt een nieuwe 250-frankmunt. Deze munt draagt beider portretten en werd in september 1998 uitgegeven. In 1999 ontwierp hij een 250-frankstuk, ditmaal gewijd aan het 40-jarig huwelijksjubileum van koning Albert II en koningin Paola. In 2000 was hij ook verantwoordelijk voor de voorzijde van een 500-frankmunt, die de in 1599 gehouden Blijde Intocht te Brussel van het aartshertogelijk paar Albrecht en Isabella als thema had.

In 2001 werd door hem de officiële verlovingspenning van kroonprins Willem-Alexander en prinses Máxima gemaakt. In 2005 vierde Vis zijn 45-jarig jubileum als medailleur met de uitgifte van een bijzondere schroefpenning ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Beatrix. Willem Vis was een groot ijveraar voor de slagpenning. Zijn werk is direct herkenbaar vanwege zijn toepassing van naturalistische en gestileerde onderdelen in één ontwerp. Ondanks de beperking van een munt of slagpenning wist hij met effectieve gebruikmaking van geringe hoogten toch een enorme diepte te verkrijgen. Zijn ontwerpen kwamen tot stand na gedegen historische informatie. Hij signeerde zijn werk met een visje dat (soms verstopt) in de beeldenaar terug te vinden is.

In hem verliest de numismatiek in Nederland een kleurrijk en wijs mens. De redactie wenst zijn familie veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

J'ai été très émue en apprenant avec beaucoup de retard le décès de mon ami Willem Vis. Il a collaboré parfois aux travaux dans l'atelier de Fibru à Bruxelles, et nous nous sommes rencontrés fréquemment lors des congrès Fidem entre autre à Lisboa (1979) et Colorado Springs (1987).

Défenseur enthousiaste de la médaille frappée, il s'est manifesté à ce sujet au Congrès Fidem à la Haye (1998) en éditant une médaille 'For the best struck medal XXVI Fidem 1998'.

Ses activités et créations sont reprises en détail dans le texte ci-dessus, qui a paru dans 'Muntkoerier'. Le monde numismatique perd avec lui un des représentants incontournables de la médaille d'art pendant la deuxième moitié du XXe siècle !

Adieu Willem !

Ik ben heel droevig bij het vernemen dat mijn vriend Willem Vis ons verlaten heeft. Dit werd mij toevallig, heel laat, verteld. Wij hebben regelmatig samengewerkt in de ateliers van Fibru te Brussel. Ik heb hem ook herhaaldelijk ontmoet op Fidem congressen o.a. in Lissabon (1985) en in Colorado Springs (1987).

Hartstochtelijk verdediger van de geslagen medaille, heeft hij ter gelegenheid van het Fidem Congres in Den Haag (1998) een medaille uitgegeven: 'For the best struck medal – XXVI Fidem 1998', waarvan één exemplaar mij werd toegekend

Zijn activiteiten en creaties worden uitgebreid beschreven in bovenstaande tekst die in 'Muntkoerier' verscheen.

De numismatische wereld verliest één van de voornaamste vertegenwoordigers van de kunstmedaille uit de eerste helft van de 20ste eeuw.

Vaarwel Willem!

M.-L. Dupont.

EMIEL JOOS, APOTHEKER TE ANTWERPEN

door Leopold VERBIST

Zoals gewoonlijk ging ik naar de nationale ruilbeurs te Zolder op 18 februari 2007 met het fototoestel in de aanslag omdat de Limburgse Commissie voor Numismatiek rond die tijd zijn jaarlijkse penningen en medailles uitgeeft, om deze te kunnen publiceren in de Muntklapper. De lente was in aantocht en dat was een goede gelegenheid. Zo fotografeerde ik de medaille “Lid voor ’t Leven 2007” met de afbeelding van Emiel Joos, apotheker, te Antwerpen.

Ik vroeg aan Luc Vandamme wie deze man was, want ik kende hem niet. Ik dacht al dat ik weeral een gat in mijn cultuur had (zo heb ik er vele). Tot mijn verbazing antwoordde hij: “ik weet het niet”. Ik zei dan: “hoe kan dat nu, als ge zo een medaille maakt is dat toch met de kop van een of andere beroemde persoon op; waarom doet ge zoiets?”. Hij legde dan uit dat hij de oorspronkelijke medaille, gegraveerd door Alfons Mauquoy (1880-1954), nooit gevonden had gedurende 20 jaar (behalve een exemplaar in het Penningkabinet te Brussel) en dus ultrazeldzaam is, en dat zo een uitgifte “Lid voor ’t Leven” de gelegenheid was om die medaille dan toch in het bezit te krijgen van Mauquoy-verzamelaars.

Thuisgekomen bekeek ik mijn foto's en was toch een beetje geïnteresseerd door de mij onbekende Emiel Joos en googelde dan maar even op mijn computer naar de naam “Emiel Joos apotheker”. Ik had onmiddellijk prijs want op de website van Febelco vond ik een firmageschiedenis waarin stond dat Emiel Joos een van de stichters was van de A.S.M.A. (Algemene Samenwerkende Maatschappij voor Artsenijproducten). Dat is een voorloper van Febelco, de multi-million euro groothandel en distributeur van medicijnen in België. Die Joos was dan toch niet zo onbekend als ik eerst dacht.

Toen ik op de volgende muntenbeurs, deze van 11 maart te Antwerpen, rondkuierde, zag ik plots een medaille van Emiel Joos liggen. Ze zag er identiek uit als de medaille die ik kort voordien gefotografeerd had te Zolder en waarvan het beeld mij nog vers in het geheugen zat: zelfde kleur, zelfde patina. Ik dacht onmiddellijk dat deze kwam van een van die zwaar gemotiveerde “leden voor het leven” van Limburg die Emiel Joos niet zag zitten en zijn medaille reeds wilde verkopen (excuseer voor die negatieve gedachte). Groot was dan ook mijn verbazing toen ik de medaille opnam en een andere keerzijde zag: een soort beschrijving van de 12 stielen van deze man, zonder twijfel de oorspronkelijke keerzijde. Ik dacht onmiddellijk aan het verhaal van Luc, twijfelde geen ogenblik en kocht de medaille voor een

bescheiden prijs. Ik vroeg nog aan de verkoopster of ze deze medaille gekocht had van Luc Vandamme, want gezien de moderne patina leek het me logisch dat Luc, samen met de medailles “Lid voor ’t Leven” ook wel een paar medailles had laten slaan met de oorspronkelijke keerzijde, maar het antwoord daarop was negatief. Ofwel kwam die uit één of ander lot dat ze gekocht had, ofwel kwam die van een rommelmarkt waar ze die “van de ondergang gered had” omdat de naam van graveur Alfons Mauquoy erop stond.

Thuisgekomen stuurde ik onmiddellijk een e-mailtje naar Luc met het bericht dat ik die medaille gevonden had, maar ik verwachtte niets speciaals want ik verkeerde nog steeds in de mening dat hijzelf hier achter zat. Nogmaals was mijn verbazing groot toen hij antwoordde dat hij die beslist niet had laten maken, dat dat ook niet kon, want toen hij een aantal jaren geleden (in 1986/1987) in de tupotheek van de firma Mauquoy op zoek ging naar de “Alfons Mauquoy-stempels” hij wel de voorzidentempel had gevonden, maar niet de keerzijdenstempel. En bovendien wou hij nog graag mijn medaille kopen ook, wat natuurlijk normaal is voor een verwoed Alfons Mauquoy-verzamelaar.

Maar er was dan wel een mysterie: vanwaar kwam mijn medaille dan wel? Ze had een moderne patina en moest dus een naslag zijn. Ze was bij wijze van spreken “nog warm”.

Ik nam dan contact op met de K.A.V.A. (Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen) in de hoop iets meer te weten te komen over Emiel Joos en zijn medaille, en die bleken er een en ander van te weten. Hier volgt de beschrijving van de medaille en het verhaal.

Vz. Buste naar links

In de afsnede: **EMIEL JOOS / APOTHEKER, ANTW.**

Boven de schouder rechts in kleine letters: **ALF / MAUQUOY**

Kz. Bovenaan een schaal met slang en tak (symbool van de apothekers)

DIPLOMA UNIV. GENT 1887 / — / OUD ONDERVOORZITTER EN / BESTUURSLID VAN DE S.P.A. / — / VOORZITTER DER MUTUELLE / PHARMACEUTIQUE / 1901-1920 / — / STICHTER VAN A.S.M.A. 1916 / EN EERSTE VOORZITTER VAN / DEN BEHEERRAAD / — / LID DER PROVINCIALE / GENEESKUNDIGE COMMISSIE

Op de medaille lezen we de naam van verschillende verenigingen en organisaties:

- S.P.A. (Société de Pharmacie d'Anvers). Deze vereniging van apothekers uit Antwerpen ontstond in 1835. In 1938 werd de naam vervlaamst tot AVA. (Apothekersvereniging van Antwerpen) om dan in 1960 koninklijk te worden tot K.A.V.A. (Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen). Emiel Joos werd lid in 1893 en was er een

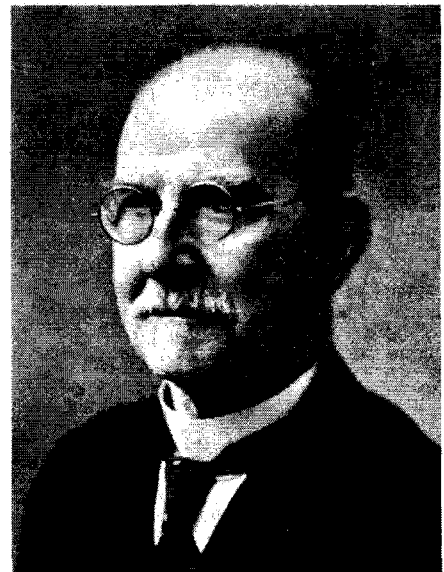
- overtuigd redenaar, wat hem driemaal de erepost van ondervoorzitter opleverde.
- Mutuelle Pharmaceutique. Dit syndicaat van apothekers werd gesticht te Antwerpen in 1894 en werd een onderdeel van de S.P.A. in 1908. Toen de syndicale activiteiten zo groot werden en de S.P.A. dreigden te overschaduwen, werd het als afdeling in 1920 afgeschaft en versmolten met de S.P.A. Van dan af werd de S.P.A. een volwaardige beroepsvereniging. Emiel Joos was voorzitter van 1901 tot de fusie in 1920.
  - A.S.M.A. (Algemene Samenwerkende Maatschappij voor Artsenijproducten) werd gesticht te Antwerpen in 1916. Emiel Joos was er stichtend voorzitter van gedurende ongeveer 25 jaar. Onder druk van internationale concurrentie kwam men in 1996 tot een grotere structuur namelijk FEBELCO, waarmee A.S.M.A. samen met INTER NOS (uit West-Vlaanderen) en LIFAK (uit Limburg) in 2003 fuseerden.
  - De Provinciale Geneeskundige Commissie of P.G.C. is een officiële instelling onder het gezag van de Minister van Volksgezondheid, waarvan de raad is samengesteld uit alle geneeskundige beroepen (artsen, apothekers, tandartsen, vroedvrouwen) en die waakt over de uitoefening van die beroepen, evenals de diploma's viseert. Emiel Joos was lid vanaf 1908.

Wie was Emiel Joos?

Hij werd geboren als Emilius Leonardus Joos te Hamme op 18 april 1860 als 17de kind van de familie. Hij volgde de lagere school aan het College van Dendermonde en de humaniora aan het Klein Seminarie van Sint-Niklaas. Hij studeerde voor apotheker aan de universiteit van Gent en behaalde er zijn diploma in 1887. Hij deed ook zijn stage te Gent.

Hij huwde in 1887 met de Antwerpse Maria Roefs en begon in de Pieter van Hobokenstraat te Antwerpen een apotheek, met de naam VLAAMSCHE APOTHEEK. Ze kregen 11 kinderen.

Zijn grote levenswerk was de A.S.M.A. Tijdens de Eerste Wereldoorlog waren geneesmiddelen en grondstoffen voor apothekers uiterst schaars en werd er behoorlijk wat gewoekerd door de grossiers. Emiel Joos, reeds voorzitter van de Mutuelle Pharmaceutique, wist zich dienstbaar te maken voor zijn collega's door hen regelmatig van suiker, olie en alcohol te voorzien. Dat leidde tot de oprichting van de samenwerkende vennootschap A.S.M.A. in 1916. In deze beginperiode was het vooral de bedoeling kwalitatief hoogwaardige geneesmiddelen te bereiden welke moeilijk of niet konden klaargemaakt worden in de apotheek zelf. Die werden gemaakt in het laboratorium van collega en medeoprichter-apotheker Paul Verstraeten, dat door deze samenwerking sterk uitgebreid kon worden. Emiel Joos was de bezieler die twaalf collega-apothekers kon bijeenbrengen die elk 10 aandelen van 100 frank kochten. Op 5 augustus 1916 werd de A.S.M.A. officieel gesticht bij notariële akte. Emiel Joos werd de eerste voorzitter van de beheerraad en Paul Verstraeten de eerste directeur. De vennootschap kreeg haar onderkomen in de Van Trierstraat. Het coöperatief idee werkte aanstekelijk en nauwelijks drie jaar later telde de A.S.M.A. 42 leden met 1.053 aandelen.

Na de oorlog volgde een eerste bloeiperiode en het ledenaantal bleef voortduren stijgen. Als in die periode een jonge apotheker zich ergens vestigde of een apotheek overnam, volgde stevast het bezoek van apotheker Emiel Joos. Gewapend met het zwarte lidboekje verzocht

hij de nieuwbakken apotheker via een aanvraag tot lidmaatschap, een aandeel van 10.000 frank te kopen. Dit aandeel kon worden betaald mits 4.000 frank contant en de rest “als ’t paste”. Spoedig werd ook de vestiging in de Van Trierstraat te klein en werd er verhuisd naar een ander gebouw in de Dambruggestraat. Maar ook dat gebouw voldeed na enkele jaren niet meer aan de behoeften en in 1931 werd beslist een grotere eigendom aan te kopen in de Rodestraat. Hiervoor werd een lening van 600.000 frank uitgeschreven aan de leden die snel werd onderschreven. A.S.M.A. betrok gedurende meer dan 40 jaar deze gebouwen. In de loop der jaren wijzigde de hoofdactiviteit van het “bereiden”, naar de distributie van geneesmiddelen en werd de A.S.M.A. een groothandel.

Emiel Joos had parallel hiermee ook nog een politieke carrière. Reeds vanaf 1887 speelde hij een rol in het katholiek kiescomité van de Antwerpse 2de wijk en later werd hij voorzitter van de “Katholieken Strijdersbond”. Dank zij zijn strijdvaardigheid en bekendheid werd hij gekozen tot provincieraadslid van de katholieken in het district Antwerpen, een taak die hij vervulde van 1929 tot 1936 en van 1944 tot 1946.

Hij overleed te Antwerpen op 3 oktober 1947.

De medaille Emiel Joos en de Prijs Emiel Joos

Tijdens een feestmaal van de A.S.M.A. einde 1937 werd Emiel Joos gehuldigd voor zijn jarenlange inzet. Op dat feestmaal stelde het bestuur van de S.P.A. voor een halfverheven bronzen borstbeeld te laten maken ter ere van Emiel Joos en vroeg aan de deelnemers een vrijwillige bijdrage van 50 frank, wat ze allen deden. De bestelling werd geplaatst bij de Antwerpse kunstenaar Alfons Mauquoy en Emiel Joos moest een paar dagen poseren. Het kunstwerk werd overhandigd tijdens de algemene vergadering van de A.S.M.A. op 6 juli 1938. Het heeft onderaan de tekst “EMIEL JOOS, STICHTER EN EERSTE VOORZITTER VAN A.S.M.A., 1938 DANKBARE HULDE DER S.P.A.” en kreeg zijn plaats in de vergaderzaal van de A.S.M.A. Bovendien werd aan al degenen die bijgedragen hadden een medaille gegeven, een verkleind model van het borstbeeld. Gezien dat toch een redelijk aantal mensen moet geweest zijn - tussen de 50 en de 100 - verklaart dat evenwel niet de huidige zeldzaamheid van deze medaille.

Emiel Joos werd ook tweemaal uitvoerig gevierd door de A.V.A.: een eerste maal in 1940 ter gelegenheid van zijn 80ste verjaardag en een tweede maal in 1947 ter gelegenheid van zijn 60 jaar apothekerschap. Tijdens die laatste viering stichtte hij de tweejaarlijkse Prijs Emiel Joos die de meest verdienstelijke apotheker moest belonen. Kort nadien overleed hij. De prijs werd een eerste maal toegekend in 1949 en ook nog eens in 1951 maar verdween dan in de vergeethoek.

In 1982 werd de prijs terug van onder het stof gehaald: er werden enkele Emiel Joos-medailles teruggevonden en twee ervan werden uitgereikt aan de laureaten van 1949 en 1951. Een nieuwe laureaat kreeg een medaille in 1985. In 1986 liet men tien medailles herslaan door de firma Mauquoy. De Prijs Emiel Joos bestaat vandaag nog steeds en er wordt telkens een Emiel Joos-medaille uitgereikt. In de periode 1987 tot 2006 werden er nog zes uitgereikt (er was niet elke twee jaar een laureaat).

K.A.V.A. vertelde dat er ondertussen twee van de negen bekroonde apothekers overleden zijn. Mogelijk is de gevonden medaille afkomstig van één van deze apothekers. De nabestaanden herkennen er de waarde niet meer van en doen ze van de hand, zoals dat dikwijls gebeurt met medailles. Maar dat betekent ook dat deze medaille voor verzamelaars een grote zeldzaamheid blijft. De keerzijdenstempel moet dus nog bestaan bij Mauquoy, op zijn minst tot 1986. Luc Vandamme moet er dus overgezien hebben.

Medaillon van Emiel Joos, 305 × 457 mm, bewaard bij A.S.M.A. Deurne,
 In de afsnede: **EMIEL JOOS / STICHTER EN EERSTE VOORZITTER
 VAN A.S.M.A. / 1938 DANKBARE HULDE DER S.P.A.**

Bibliografie

Luc Vandamme & Daniel Bernier, *Alfons Mauquoy, de meest romantische graveur, een halve eeuw geschiedenis van Antwerpen in de medaille*, Antwerpen 1988, nr. 87 (catalogus nog steeds verkrijgbaar bij de firma “Mauquoy Medal Company”, tel. 014/507910 – fax. 014/517881 – e-mail: medal@mauquoy.com).

S.P.A., *Pharmaceutisch Bericht, januari, juni en augustus 1938*, Antwerpen 1938.

A.V.A., *Pharmaceutisch Bericht, april 1947*, Antwerpen 1947.

K.A.V.A., *Prijs Emiel Joos*, Antwerpen 1984.

Dr. apr. L.J. Vandewiele, *Gedenkboek 150 jaar KAVA*, Antwerpen 1985.

Febelco website, historiek, ASMA,

[http://www.febelco.be/\(S\(5mtq10ff4qvor055qn54qh2g\)\)/apothek/algemeen/historiek/asma.aspx](http://www.febelco.be/(S(5mtq10ff4qvor055qn54qh2g))/apothek/algemeen/historiek/asma.aspx)

Steve Heylen, Bart De Nil, Bart D’hondt, Sophie Gyselinck, Hanne Van Herck, Donald Weber, *Geschiedenis van de provincie Antwerpen, een politieke biografie, 2 Biografisch Repertorium*, blz. 108, Antwerpen 2005.

Met dank aan de K.A.V.A. en zijn oud-voorzitter Guy De Munck voor het leveren van de noodzakelijke informatie.

Résumé en français (Jeannine Jacobs)

La médaille «LID VOOR 'T LEVEN» (membre à vie) a été émise par la «Limburgse Commissie voor Numismatiek», section de la branche néerlandophone de l'Alliance Européenne de Numismatique en février 2007. L'Avers a été gravé par Alfons Mauquoy (1880-1954). Le texte du revers original était connu, mais on n'avait pas encore eu une telle médaille en main jusqu'à ce que l'auteur du présent article a trouvé par hasard un exemplaire qui avait l'air d'être frappé avant-hier. Au départ personne ne pouvait donner des renseignements sur cette «nouvelle émission», mais grâce à l'Internet et à la K.A.V.A. («Koninklijke Apothekersvereniging van Antwerpen» - association de pharmaciens anversois) nous pouvons tirer le mystère au clair.

A la page 6 vous voyez la médaille en question. Le revers nous raconte en quelques lignes la vie professionnelle d'Emiel Joos.

Spécifions les associations :

- S.P.A. : Société de Pharmacie d'Anvers
- Mutuelle Pharmaceutique : syndicat de pharmaciens, fondé en 1894, devenu une branche de la S.P.A en 1908 et fusionné avec celle-ci en 1920, transformant ainsi la S.P.A. en une association professionnelle valide.
- A.S.M.A. : société coopérative générale pour produits pharmaceutiques, fondée en 1916, devenue FEBELCO par après, suite à la fusion d'A.S.M.A. avec INTER NOS (des Flandres occidentales) et avec LIFAK (du Limbourg) en 2003.

Qui était Emile Joos ? Né en 1860, il a fondé d'abord la «Vlaamse Apotheek» (Pharmacie Flamande) et par après (en 1916) la société coopérative A.S.M.A. afin de pouvoir fabriquer des médicaments de haute qualité. Le long des années l'activité de celle-ci s'est orientée vers la distribution de médicaments et le commerce de gros.

Emiel Joos a aussi été conseiller provincial à Antwerpen pendant deux périodes, soit de 1929 à 1936 et de 1944 à 1946.

Il est décédé en 1947.

En l'honneur d'Emile Joos, l'A.S.M.A a demandé à Alfons Mauquoy de graver une plaquette, qui se trouve encore toujours dans leurs bâtiments à Deurne (voir illustration page 9). Les sources consultées ne le confirment pas, mais il est vraisemblable que la médaille qui nous occupe a été faite à la même occasion. Emiel Joos a ensuite été fêté en 1940 lors de ses 80 ans et en 1947 à l'occasion de ses 60 ans de pharmacien. A ce moment-là il a fondé le «Prix Emiel Joos», prix biennal, qui devait récompenser le pharmacien le plus méritant. Il a été décerné en 1949 et en 1951, mais nous devons attendre jusqu'à 1985 pour voir un nouveau lauréat. En 1986 finalement, on a fait frapper dix médailles chez la firme Mauquoy. Le prix existe toujours et les lauréats reçoivent encore toujours la même médaille. Entre 1987 et 2006, seulement six médailles ont été décernées.

Sur un total de neuf lauréats, deux sont décédés et la médaille que vous voyez à la page 6 est probablement l'exemplaire d'un de ces deux.

LA REPLIQUE EN TERRE CUITE D'UNE MEDAILLE QUI VIT DEPUIS 70 ANS

Marc BAR

Le Fonds National de la Recherche Scientifique (FNRS) a été créé en juin 1928, sous l'égide du roi Albert I, pour développer les productions scientifiques, favoriser les rencontres interuniversitaires et aider les étudiants doués à accéder à l'enseignement supérieur.

Les cofondateurs de l'institution furent le ministre d'Etat, Emile Franqui, qui en assura la présidence et le secrétaire général de l'Université Libre de Bruxelles, Jean Willems, qui en fut le directeur. Le siège se trouvait à la Fondation Universitaire, rue d'Egmont à Ixelles, dont le bâtiment date de 1920; il est actuellement dans un nouvel immeuble contigu.

En 1938, lors du dixième anniversaire du FNRS, une médaille a été commandée à Alfred Courtens (1899-1967), jeune sculpteur qui s'était distingué par des œuvres monumentales et quelques médailles aux traits robustes. On lui proposa le portrait du roi Albert, qui venait de décéder (1934).

Il en résulta un grand bronze de 75 mm, argenté (et patiné sur demande) où figure un buste plein de caractère. Magnifique portrait.

En principe, la médaille était et reste destinée aux membres des Commissions scientifiques, lorsqu'ils quittent leur fonction. Le nom du récipiendaire est gravé sur la tranche : on peut voir au cabinet des Médailles l'exemplaire d'un des premiers: Georges SMETS, (1938), mon professeur d'histoire des institutions romaines à l'ULB (39/40) ; pour 1958, celui d'Herman LIEBAERS, conservateur en chef à la Bibliothèque royale Albert Ier (1956-1973). En 1960, ce fut le tour d'Etienne SABBE, nommé archiviste du royaume.

Or, à partir de 1953, a figuré au programme des institutions publiques d'enseignement secondaire, un cours d'une heure/semaine d'éducation civique, en première puis en deuxième année. Faut-il rappeler qu'entre 1945 et 1963, le royaume de

Belgique a été plusieurs fois à la limite de l'insurrection civile. C'est alors que la direction des Archives de l'Etat, en vue de la commémoration du trentième anniversaire de la mort du roi Albert (17-02-34), a désiré apporter une contribution originale à cette initiative en diffusant dans les écoles une bande sonore reproduisant le seul discours conservé du Souverain et, d'autre part, en distribuant gratuitement dans les établissements d'enseignement moyen, un "sceau en céramique" à l'effigie du roi Albert, réalisé, avec l'accord de Courtens, d'après le modèle de sa grande médaille frappée en 1938 pour le Fonds National de la Recherche scientifique.

En voici une brève description:

médaille en terre cuite, de 70 mm de diamètre; revers lisse mais avec une attache collée et la mention en caractères d'imprimerie: **A. COURTENS**

MARKS OF HONOUR   AWARDS
MEDALS   ART MEDALS

**MAUQUOY
MEDAL
COMPANY**

Industrieweg 12 . B-2280 Grobbendonk . België
Tel +32 (0)14 50 79 10 . Fax +32 (0)14 51 78 81
www.mauquoy.com . E-mail medal@mauquoy.com

JULES DESTRÉE DOOR DE OGEN VAN ARMAND BONNETAIN

Luc VANDAMME

In het leven van Armand Bonnetain was Jules Destrée een belangrijke klant en vriend. Reeds in 1911 vereeuwigt hij Jules Destrée en zijn echtgenote Marie Danse in brons. Nog verschillende keren zullen hun wegen en deze van de vrienden van Jules, elkaar kruisen.

Vz1. – **JULES** · (links) / · **DESTREE** · (bovenaan)
Hoofd naar links. Onder de halsafsneede het jaartal: -1911-
Getekend achter het hoofd met zijn monogram: **•AB•**

Kz1. Blanco

1911, gegoten, 49,1 4mm, zilver (29,86 gram), 4 exemplaren, brons (24,21 gram), gebronszeerd tin.

Deze medaille werd aangeboden aan Jules Destrée ter gelegenheid van de “Tentoonstelling van Oude Kunsten van Henegouwen”.

Vz2. · **A JULES · DESTREE** · (links) / **M · CM XI** (bovenaan langs de rand)
Hoofd naar links.
Getekend onder de halsafsneede rechts met: monogram: **AB**

Kz2. **LES ARTS / ANCIENS DU / HAINAUT / - / SALON D' ART MODERNE / CHARLEROI /**

- / - **M · CM · XI** -

Getekend rechts in het midden met: monogram **AB**

1911, Fonson, 30,34mm, brons (11,4 gram) (300 exemplaren), zilver (12,98 gram) (200 exemplaren), ook als hangertje. Er zou ook een medaillon bestaan van 420 mm (bron: Artprice).

Deze medaille werd aangeboden aan de deelnemers van de manifestatie ter ere van J. Destrée.

Bibliografie

Victor Tourneur, *“La médaille en 1912”*, Brussel, 1913, p.183/184/185, nr. 204/205, plaat XXXVIII.

Frédéric Alvin, *Les portraits en médailles des Célébrités de la Belgique*, Bruxelles, 1916, p.29.

Exposition d’Art Belge, Musée Galliera, Paris, 1921, p.29/30

Revue Belge de Numismatique, 1924, deel 1/2, Brussel, “Les médailleurs Belges à Varsovie”, p.103.

Graaf Arnold DU MONCEAU de BERGENDAL, *Kamer der Volksvertegenwoordigers, Catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930*, Brussel, 1930, p.178, n° 32. (Hulde aan Jules Destrée bij de Tentoonstelling van Oude Kunst in Henegouwen)

Dr. W. Van Den Steene, *Portretpenningen van leden van de Wetgevende Kamers*, Antwerpen, 1957 (als bijlage jaarboek Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde), p.10, n° 42a/b.

Marc Vancraenbroeck, *Mémoire de métal, l’ université libre de Bruxelles en médailles, plaquettes et jetons*, Brussel, 1999, p. 219, n° 10/1/1, p. 220 & n° 10/1/2.

Patrick Derom, *De beelden van Brussel*, Brussel, 2002, n° 7/9 (Borstbeeld van J. Destrée in brons op een sokkel van blauwe steen, ontwerp van architect Joseph Van Neck, beeld van A. Bonnetain, geplaatst Regentenlaan, tuin van het Academiënpaleis, opgericht op 23 oktober 1937).

Commentaar van Victor Tourneur: *Cette œuvre possède les mêmes qualités que le portrait de Emile Verhaeren signalé l’an dernier: champ, effigie, inscription ne forment qu’ un tout concourant à l’unité de l’ œuvre.*

Beide ontwerpen komen uit het archief van Armand Bonnetain.

Biografie

Het leven van Jules, Olivier, Charles, Auguste, Jean, Joseph Destrée kunnen we indelen in verschillende blokken: de dichter (1863-1891), de socialist (1892-1905), de man die het Waalse bewustzijn wakker heeft geschud (1906-1918), de minister voor Wetenschap & Kunst (1919-1921), de humanist (1922-1930) en de grondlegger van een idee (1931-1936).

Jules Destrée werd op 21 augustus 1863 in Marcinelle geboren. Zijn gelukkige jeugd werd overschaduwed door de dood van zijn aanbeden moeder, Clémentine Defontaine. Na dit tragische voorval verloor Jules zijn geloof. Vader Destrée was een ingenieur scheikunde, die thuis was in beschaafde en burgerlijke kringen. Hij nam de kinderen mee naar theatervoorstellingen, concerten en musea. Literatuur was voor hem een soort van meditatie. Jules Destrée schreef zich vroegtijdig in aan de Vrije Universiteit van Brussel. In 1882 studeerde hij af als doctor in de rechten. Tijdens zijn stage bij Edmond Picard, een briljante advocaat, ontdekte Destrée het artistieke en literaire milieu van Brussel. Hij sloot zich aan bij "La Jeune Belgique", kwam in aanraking met de kunstkring "L'Art Moderne" en de vereniging "La Wallonie" en werd bevriend met Iwan Gilkin, Albert Giraud, Albert Mockel, Maurice des Ombiaux e.a. Na contacten met Constantin Meunier, Camille Lemonnier en Edmond Picard ging hij meer waardering krijgen voor de geëngageerde kunst, waarin het sociale thema centraal stond. Als dichter publiceerde hij o.a. "Les Lettres à Jeanne", "Imagerie Japonaise", "Les Chimères" versierd met etsen van Marie Danse, zijn latere vrouw.

De "Union Verrière", de eerste vakbondsorganisatie van het land, koos Destrée als advocaat. Zo leerde hij het sociale onrecht kennen. In 1892 richtte Destrée samen met Paul Pastur de "Democratische Federatie" op. Jules Destrée ontdekte zo zijn waar talent: de redenaarskunst. In 1894 zetelden voor het eerst de socialisten in de regering: J. Destrée was één van de 28 kamerleden. Hij zou tot aan zijn dood volksvertegenwoordiger blijven. In 1904 wachtte Destrée een andere taak in Marcinelle: die van schepen van Openbaar Onderwijs.

Van 1906 probeerde hij steeds meer te streven naar de opwaardering van Wallonië. Samen met Richard Dupierreux en Pierre Paulus bezocht hij musea en kerken op zoek naar Waalse beeldhouwwerken en schilderijen. Ze stelden voor een tentoonstelling van oude & moderne kunst te houden die gelijktijdig zou lopen met de industriële en commerciële expositie van Charleroi waar de materiële rijkdommen van de streek werden getoond. In 1911 kwam het resultaat te voorschijn op het Salon voor Moderne Kunst. De grote revelatie was Pierre Paulus. De meest prestigieuze namen op de tentoonstelling waren Rogier van der Weyden, Jacques de Brœucq, Henri Bles, Constantin Meunier, François-Joseph Navez, Félicien Rops en Antoine Wiertz.

In 1914 kreeg Destrée de opdracht van koning Albert I zich te ontfermen over de kunstenaars die naar Londen waren uitgeweken. Via Le Havre kwam hij echter terecht in Italië, Rusland en tenslotte in China als gevolmachtigd minister. In november 1919 werd J. Destrée benoemd tot minister voor Wetenschap en Kunst.

Gezien zijn niet aflatende leergierigheid bleef Destrée tot zijn dood actief aan de balie van Brussel en in de Kamer der Volksvertegenwoordigers. Ter gelegenheid van de uitreiking van de vijfjaarlijkse prijzen van Henegouwen, waarvan hij één der laureaten was, naast prof. Jules Bordet, beeldhouwer Victor Rousseau en wiskundige Georges Lemaire, nam hij voor het laatst het woord. Twee weken later, op 2 januari 1936, overleed hij te Brussel. Enkele jaren later overleden ook Maria Destrée en hun beider vriend Paul Pastur. Hun lichamen werden bijgezet in dezelfde grafkelder waarvan op het fronton te lezen staat: "Een in het leven, verenigd in de dood".

MARIE DESTRÉE-DANSE

- Vz. • **MARIE • DESTRÉE • DANSE** (onderaan langs de rand)
 De buste van een vrouw naar rechts binnen een fijn omlijnd kader, de haren
 bijeengebonden met een lint. In het veld achter de hals: **1911**
 Getekend rechts bovenaan langs de rand met monogram: **AB**

Kz. Handtekening van Armand Bonnetain met erboven: **CIRE/PERDUE**

1911, gegoten, 49 x 67mm (iets onregelmatige vorm), zilver (50,54 gram).

Bibliografie

- V. Tourneur, *La médaille en Belgique en 1912*, Brussel, 1913, p.184, nr. 206, pl. XXXVIII.
 Frédéric Alvin, *Les portraits en médailles des Célébrités de la Belgique*, Bruxelles, 1916, p.
 29.
 Exposition d'Art Belge, Musée Galliera, Paris, 1921, p.29-30.
 Commentaar van Victor Tourneur: *La plaquette de Mme Destrée, traitée avec délicatesse,*
bien qu'elle soit un peu molle d'exécution.

Biografie

Tijdens het proces in Bergen, waarbij Jules Destrée, Oscar Falleur verdedigde, die er ten onrechte werd beschuldigd van brand te hebben gesticht, ontmoette hij graveur Auguste Danse, en zijn dochters Marie en Louise, die eveneens kunstenaressen waren. Op 10 augustus 1889 trouwde hij met Marie en Edmond Picard (zie hieronder) en Maurice des Ombiaux (zie hieronder) waren getuigen..

Mevrouw Marie Destrée, geboren Marie Danse, werd geboren te Brussel in 1867. Haar zuster was van hen beiden de bekendste kunstenaar, die successen kende op tentoonstellingen in Parijs, Antwerpen, Bergen, München, enz....

EDMOND PICARD

Stempels Koninklijke Munt

Vz. **EDMOND.PICARD - JURISCONSULTE** - (rondom)

Buste naar links.

Getekend onder de buste: **BONNETAIN / 1913**

Kz. **JE GÊNE** (onderaan)

In een dubbele cirkel een egel naar rechts die in zijn mond een wimpel houdt met daarop de tekst.

Getekend rechts onder de afsnede met het monogram: **AB**

1913, Koninklijke Munt, 56,76mm, brons (71,37 & 101,6 gram), zilver (1); gegoten, 25mm, zilver (alleen keerzijde)

Bibliografie

Revue Belge de Numismatique et de Sigillographie, Brussel, 1914, deel 4, La médaille au salon triennal des Beaux-Arts, p.416.

Revue Belge de Numismatique, 1914, 70e jg, deel I & II, "La médaille en 1913", p.234/236, nr. 261, plaat XLVIII.

Frédéric Alvin, Les portraits en médailles des Célébrités de la Belgique, Bruxelles, 1916, p. 77.

Exposition d'Art Belge, Musée Galliera, Paris, 1921, p.29/30

Marc Van Craenbroeck, Mémoire de métal, l'université libre de Bruxelles en médailles, plaquettes et jetons, Bruxelles, 1999, p. 225, n° 10/5.

Commentaar van Victor Tourneur: La médaille de E.Picard, aussi bien au droit qu'au revers, est plus morne.

Het dagboek van A.B. vermeldt: les deux matrices sont au Musée de la Monnaie (bevestigd hiermee nogmaals de nauwkeurigheid van zijn dagboek).

Biografie

Brussel, 15.12.1836 - Dave, 19.2.1924.

Advocaat, professor aan de Vrije Universiteit van Brussel, en dus vrijmetselaar, journalist en socialistisch politicus.

Samen met enkele jonge advocaten, zoals Xavier Olin en Paul Janson, gaven zij het dagblad *La Liberté* uit. Hij was een voorvechter van de Nederlandse taal in het gerecht. Een jaar na zijn dood werd in het Justitiepaleis zijn marmeren buste onthuld, van de hand van Victor Rousseau, in aanwezigheid van vele personaliteiten uit de wereld van de politiek, de kunst en de letteren. Op 15 december 1936, naar aanleiding van zijn honderdste geboortedag, vond er een academische zitting plaats georganiseerd door de Ligue Maritime Belge en de afdeling Koloniaal en Maritiem Recht van de Jonge Balie. Hierop werd het woord gevoerd door Léon Hennebicq, Albert Jonnaert en mevr. Henvy-Cousin die hem de eerste Congo-toerist noemde.

Uit de *Dictionnaire des patrons en Belgique. Les hommes, les entreprises, les réseaux*. Brussel, 1996, p.489.

J. M. Jadot in de "*Belgische Koloniale Biografie*", deel III, Brussel, 1952, p.690-698.

MAURICE DES OMBIAUX

Schaal 1/3

Vz. – **MAURICE** – (links) / - **DES OMBIAUX** – (rechts)
 • **1913** (onder de halsafsede)
 Hoofd naar links.
 Getekend op de halsafsede: **BONNETAIN**

Kz. Blanco

1913, gegoten, 300 mm, brons.

Biografie

Maurice des Ombiaux was een dichter en romanschrijver (1868-1943). In 1930 stichtte hij de Belgische sectie van “les Amitiés Françaises”.

ZILVEREN BRUILOFT VAN JULES DESTRÉE & MARIA DANSE

Vz. - **JULES ET MARIE DESTRÉE** - (onderaan op de rand van de plakette)
10 • AOÛT • / • 1889 • / - (links boven)
10 • AOÛT • / • 1914 • / - (rechts boven)

Een jonge naakte vrouw, gezeten op een sokkel en lezend, symboliseert de rust en de eenheid van het gevierde koppel. Met de linkerhand houdt zij een tablet vast waarop men diagonaal leest: **MARCINELLE**, opschrift dat zij toont met de rechterhand.

In een cirkelvormige omtrek op de achtergrond ziet men rechts twee jonge vrouwen, de ene naakt en rechtop en vruchten van een boom plukkend, de andere zittend, bloemen plukkend. Aan de linkerzijde ziet men een zaaierende boer.

Getekend links onderaan met: monogram **AB**

Kz. Blanco

1914, A. Michaux, 44,5 x 49,67 mm, plakette, zilver (45,14 gram) (15stuks), brons.

De matrijs bevindt zich in de Koninklijke Munt.

Bibliografie

Revue Belge de Numismatique et de Sigillographie, 1919, 71e jg, deel I & II, “La médaille en 1914”, p.277-325, nr. 302

Biografie

De oorlog heeft de viering van de zilveren bruiloft belet. Deze moest plaats hebben op 10 augustus 1914. De afgebeelde zaaier moest het politieke leven van J. Destrée voorstellen.

Het dagboek van Bonnetain meldt: *de vrienden Destrée en Bonnetain geven gevolg aan de algemene oproep*. De minister volgt de regering in ballingschap en de soldaat Bonnetain, ondanks zijn leeftijd, gaat in de wapens en vervoegt het Franse leger.

Armand Bonnetain maakte benevens deze medailles ook drie beelden van Jules Destrée.

Het eerste werd geplaatst in het Justitiepaleis te Brussel. Deze bronzen buste werd ingehuldigd op 9 juni 1934 om 14u30. De aanleiding was de verjaardag van zijn 50 jaar lidmaatschap van de orde der advocaten. Zij herdachten dus zijn verdiensten als advocaat. Zij, dat was een comité samengesteld uit: Paul-Emile Janson, Brunet, Henri Carton de Wiart (zie hieronder), Vilain, de Falloise, Simon Sasserath, A. Guislain (zie hieronder) en P. Graux.

HENRY CARTON DE WIART

Vz. **HENRY • CARTON • (links) • DE • WIART • (rechts)**

Zijn buste naar links binnen een parelrand.

Getekend onder de buste: • **BONNETAIN • / 1946**

Kz. – **DE KAMER DER VOLKSVERTEGENWOORDIGERS • LA CHAMBRE DES REPRESENTANTS (rondom)**

A (leeuw naar links) **AAN / HENRY / CARTON DE WIART / - / 1896 – 1946 / -** (in het veld)

1946, Fonson, 71,69mm, brons, 126,8 gram.

Er zou ook een medaillon bestaan.

Bibliografie

Dr. W. Van Den Steene, Portretpenningen van leden van de Wetgevende Kamers, Antwerpen, 1957 (als bijlage jaarboek Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde), p. 6, n° 22,II.

ALBERT GUISLAIN

Vz. – **ALBERT** – (links) / - **GUISLAIN** – (rechts)
 Zijn hoofd naar links.
 Getekend onder het hoofd met monogram: **AB**

Kz1. Onafgewerkt

1953, gegoten, 68,42 mm, brons, 69,4 gram; 73 mm, zilver (5 ex.), 71,9 gram.

Kz2. **MEMBRE / DE / L' ACADEMIE • ROYALE / DE LANGUE ET DE
 LITTERATURE / FRANÇAISES / DE / — BELGIQUE — / — 1953 —**

Bibliografie

Jan Lippens & André Van Keymeulen, *De medaille in België van 1951 tot 1976*, Brussel, 1980, p. 20, n° 63.

Biografie

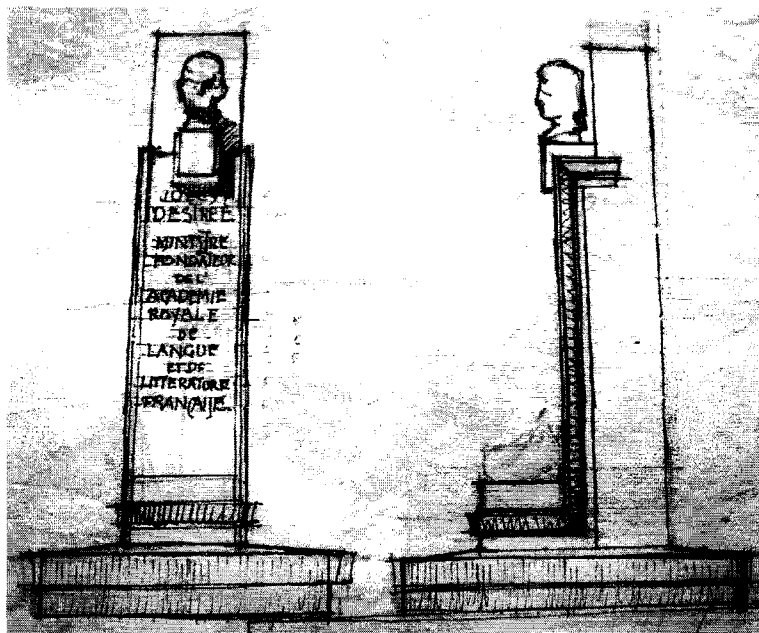
Albert Guislain werd geboren op 29 november 1890 als zoon van een bediende werkzaam bij de rechtbank van eerste aanleg, maar zette zijn carrière verder als secretaris van de procureur des konings. Albert studeerde Grieks-Latijnse aan het Atheneum van Brussel waar Fernand Severin leraar literatuur was. Daarna studeerde hij rechten aan de universiteit en werd in 1914 advocaat. Nog steeds geboeid door de literatuur, vooral poëzie, publiceerde hij vrij laat nl. in 1928 zijn eerste werk "Après inventaire". Vóór de tweede wereldoorlog schreef hij vooral over Brussel, dat hij door en door kende en beminde: "Découverte de Bruxelles" (1930) en "Bruxelles atmosphère 10-32" (1932).

Als advocaat kende hij het Justitiepaleis door en door en in 1935 publiceerde hij een groot werk over dit paleis "Le Palais de Justice ou les Confidences du Mammouth" waarin hij enkele markante figuren schetste uit de geschiedenis van de advocatuur maar ook figuren uit onze literatuur.

Nota van Armand Bonnetain:

Maitre Albert Guislain, président de la Libre Académie, consacra une notice à son fondateur le batonnier Edmond Picard.

Het tweede beeld werd geplaatst in de tuinen van het Paleis der Academiën te Brussel. De twee voortrekkers van dit project waren Pierre Paulus en Paul Pastur. Zij vroegen Armand Bonnetain een bronzen buste te maken en te plaatsen op een sokkel van witte steen van Euville. De totale kostprijs bedroeg 12.000 frank plaatsing inbegrepen. De bronzen buste werd op 18 mei 1934 aangekocht door het Ministerie van Onderwijs voor de som van 5.000 frank.

Een van de ontwerpen van dit monument.

PAUL PASTUR

Vz. •PAUL• (links) / •PASTUR• (rechts)
 Hoofd naar links.
 •MCM•XXIV• (onder de halsafsneede)
 Getekend op de halsafsneede: **BONNETAIN**

Kz. -
 Een bij binnen een parelcirkel.

1924, 30,4 mm, hangertje in brons (met oogje 34,18mm) en verzilverd; 38,56 mm, brons; 55,57 mm, brons & verzilverd; 440 mm (medaillon geplaatst in 1925 in het Palais du Peuple te Charleroi).

Bibliografie

Graaf Arnold DU MONCEAU de BERGENDAL, Kamer der Volksvertegenwoordigers, Catalogus van de stukken der verzameling van munten en penningen op 30 juni 1930, Brussel, 1930, p. 201, n° 13.

Dr. W. Van Den Steene, Portretpenningen van leden van de Wetgevende Kamers, Antwerpen, 1957 (als bijlage jaarboek Europees Genootschap voor Munt- & Penningkunde), p.25, n° 115,II, a/b/c.

Biografie

Paul Pastur was lid van de Bestendige Deputatie van de Provincieraad van Henegouwen en voorzitter van de Universiteit van de Arbeid te Charleroi. Vrijmetselaar.

PIERRE PAULUS

Vz. **PIERRE • PAULUS** (links) / **PEINTRE • MCMXXV •** (rechts)

Zijn hoofd naar rechts.

Getekend onder de hals met monogram: **AB**

Kz1. Blanco

Kz2. Fonte / *A. Bonnetain* / 1926 / ex. N° 4

1926, gegoten, 61,16mm, zilver, 61,8 gram.

Bibliografie

Les Amis de la Médaille d'Art- Assemblée générale du 31 octobre 1926 in *Revue Belge de Numismatique*, Soixante-dix-huitième année, deel 3/4, Brussel, 1926, p. 215.

Marguerite Devigne, *La sculpture Belge 1830-1930*, Brussel, 1931, p.9.

Victor Tourneur, *Les médailleurs Belges contemporains*, Exposition des médailleurs Belges en Pologne, Bruxelles, 1934, n° 25.

Exposition d'œuvres d'artistes Belges contemporains, Musée du Jeu de Paume, Paris, 1935, p.34

Veiling Jean Elsen nr. 54 van 13 & 15 juni 1998, n° 2532, 2500 F (Epreuve d'artiste, uniface, signée, datée 1926 et numérotée au revers).

Het derde beeld werd ingehuldigd in Marcinelle op 27 september 1936.

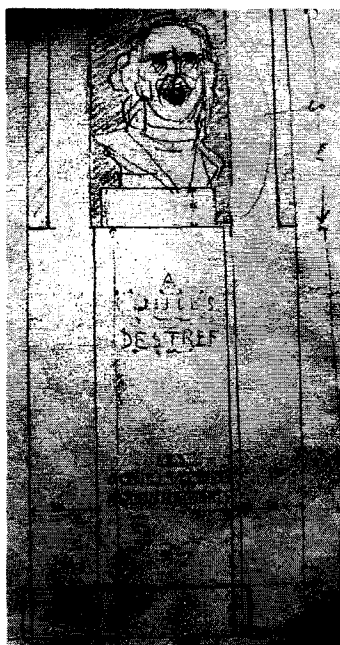
De burgemeester van Marcinelle, Marius Meurée, stuurt op 5 september 1936 een uitnodiging aan Armand Bonnetain om de inhuldiging bij te wonen en wenst zijn schuld van 4.000 F te betalen voor de bronzen buste.

Het idee voor deze buste ontstond echter al veel vroeger, namelijk in mei 1934. Armand Bonnetain schreef toen aan zijn vriend Pierre Paulus en opperde het idee voor het maken van een buste ter ere van Jules Destrée. Paul Pastur zette zich hiervoor in want op 30 juli 1934 schrijft hij aan Pierre Paulus het volgende (als de oorspronkelijke tekst): *“J’ai, d’accord avec le Bourgmestre, réuni quelques notabilités de la commune appartenant à tous les partis politiques. Tous se sont salliés unaniemement à la proposition d’ériger ce monument, à condition bien entendu, étant donnée la crise qui sévit ici plus qu’ailleurs, que le coût ne dépasse pas 12 à 15000 frs.”*

Inderdaad, de economische crisis woedde toen nog volop voort, zeker in die regio, en men wou geen elitaire organisatie, men wenste dat iedereen zijn steentje kon bijdragen. De brief gaat verder met:

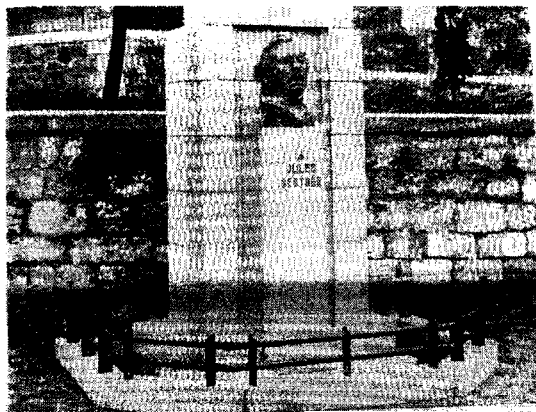
“Nous voudrions, en effet, que toute la population participe à l’érection du monument, que tous les habitants souscrivent, et c’est pourquoi il faudrait que le minimum de la souscription soit 1 fr et de maximum 5 frs. On pourrait dire ainsi que ce monument a été érigé grâce à la générosité de tous les habitants, ce qui ferait beaucoup de plaisir à notre amis Jules.”

Armand Bonnetain had het volgende in gedachten:

De verdere afhandeling lag geruime tijd stil. Jules Destrée werd zwaar ziek en overleed op 2 januari 1936.

Op 27 september 1936 werd zijn standbeeld dan ingehuldigd. De bronzen buste van Jules Destrée, afgebeeld als redenaar, werd geplaatst op een sokkel van witte steen van Euville.

Een lange stoet van personaliteiten, schoolkinderen en verenigingen stond rond het standbeeld geschaard. Achter de verschillende muziekkapellen volgde Paul Pastur met de leden van het comité van het monument: Marius Meurée, burgemeester, Dhr. Deflin, consul van Frankrijk, Dhr. Leclercq, volksvertegenwoordiger, de heren Vincent, Houassin, Delwarte, Abel Brisack, Julus Cognioul en Bulpa.

De menigte rond het standbeeld

Mevr. Destrée en haar zuster Mevr.
R. Sand leggen bloemen neer.

Daarachter volgde een lange stoet van politici en personaliteiten waaronder Gustave Van Zype, secretaris van de "Academie Française de Belgique". De stoet eindigde aan het geboortehuis van Jules Destrée alwaar een gedenkplaat werd onthuld.

GUSTAVE VANZYPE

Vz. **1943** (links) / **G. VANZYPE** (rechts) (onderaan in de afsnede)
 Zijn buste naar links in een kader.
 Getekend achter in de nek met zijn monogram: **AB**

Kz. Blanco

1943, gegoten, 75,37 x 86,27 mm, brons, 155 gram.

Nota van A. B.: “*Le critique d’art Gustave Vanzype de la Classe des Beaux-Arts fut appelé à l’Académie Royale de Langue et de Littérature Françaises. Sa notice rédigée par son successeur P. Poirier a paru dans l’annuaire de l’Académie de 1962*”.

LOUISE DANSE-SAND

Schaal 1/4

Vz. – **LOUISE DANSE** (links) / • **M • D • CCCC • X • IV •** (rechts)

Buste van een jonge vrouw naar links.

Getekend op de afsnede van de buste: **BONNETAIN**

Kz. Blanco

1914, gegoten, 235mm, brons, 31mm, zilver (slechts enkele exemplaren); zie ook 1909

Foto's uit: *L' Avenir de Marcinelle, organe du Parti Socialiste Marcinellois, septembre-ocobre 1936.*

Afgebeelde medailles uit de collectie van het Munt- & Penningkabinet te Brussel

Afgebeelde ontwerpen e.a. documentatie uit het persoonlijk archief van Armand Bonnetain.

TENTOONSTELLING ERFGOEDDAG

De jaarlijkse Erfgoeddag is een kwaliteitsvol evenement dat jong en oud laat kennismaken met het belang, de rijkdom en de betekenis van cultureel Erfgoed. Het thema voor de eerstkomende Erfgoeddag op zondag 13 april 2008 is "Wordt verwacht", onderwerp dat het denken over de toekomst als uitgangspunt neemt.

De Gentse kruisbooggilde St-Rochus neemt deel aan deze Erfgoeddag met als thema: **Sint-Rochus 2020** (= 200-jarig bestaan van de gilde): Is de kruisboogsport met uitsterven bedreigd? De kruisbogen worden immers met de hand vervaardigd en ambachtslieden die deze technieken beheersen zijn steeds moeilijker te vinden.

Als tweede thema is gekozen: **Jan Anteunis als medailleur**. Deze beeldhouwer en fervent kruisboogschutter heeft gedurende zijn twintigjarig lidmaatschap van Sint-Rochus in grote mate het toekomstbeeld van deze gilde bepaald door een grote inbreng in het uitbreiden van het patrimonium.

De Sint-Rochusgilde wil, naar aanleiding van zijn 35-jarig overlijden, een eerbetoon brengen aan deze verdienstelijke gildebroeder door het inrichten van een tentoonstelling van de originele ontwerpen voor medailles, medaillons en gildebreuken. Deze "bas-reliëfs", meestal uitgevoerd in gips, vormen de basis voor de vervaardiging van kleine metalen voorwerpen. Soms werd van deze gipsen ook een bronzen afgietsel gemaakt. Naast enkele exemplaren in privé bezit heeft de kunstenaar een groot deel van deze ontwerpen ondergebracht in het patrimonium van de Sint-Rochusgilde, zelfs voor stukken welke niet voor hen waren ontworpen. Ze zijn tot nu toe nog nooit tentoongesteld en vormen aldus een uniek geheel.

Alles gaat door in het lokaal en museum van de gilde gelegen in de gewezen infirmerie van de Sint-Pietersabdij, Sint-Pietersplein (op de binnenkoer van de abdij, onder het schoolmuseum KINA), te Gent en de data zijn de volgende :

Tentoonstelling :   13 april 2008 tussen 10:00h en 18:00h.
                                  19 april 2008 tussen 10:00h en 18:00h.
                                  20 april 2008 tussen 10:00h en 18:00h.

De toegang is kosteloos, een catalogus zal ter plaatse te koop zijn.